

*Юшкевич О.А., ст. гр. ФК-10-1
Науковий керівник:
к.е.н., доц. каф. ЕАіФ Герасимова І.Ю.
(Державний ВНЗ «Національний гірничий
університет», м. Дніпропетровськ, Україна)*

ЕВОЛЮЦІЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ НАУКОВОЇ ДУМКИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ РЕЗЕРВІВ

Однією з найбільш актуальних проблем, які стоять перед керівництвом сучасних підприємств є забезпечення ефективності виробництва. Рішення даної проблеми тісно пов'язано з питанням дослідження внутрішніх резервів, як обов'язкової умови підвищення ефективності діяльності підприємств. Тому необхідно мати теоретичне уявлення про природу внутрішніх резервів підприємств та їх сутність. У найбільш загальному вигляді "резерв" походить від французького "reserve", що у перекладі означає "запас" або від латинського "reservare" - "зберігати". Еволюція вітчизняної наукової думки щодо визначення сутності резервів дозволяє виділити три етапи: [1]

1 етап припадає на 40-70 роки, коли відбувається ототожнення поняття резервів та нереалізованих можливостей і витрат. На думку Л.Є. Сиркін-Шкловського [2] резерви - це "сукупність невикористаних можливостей його (виробництва) кількісного і якісного зростання". В.Є. Донсков [2] стверджує, що внутрішньогосподарські резерви "це ще невикористані на даному етапі можливості для подальшого росту та вдосконалення соціалістичного виробництва, які можуть бути використанні в результаті впровадження у виробництво досягнень науки, нової техніки, прогресивної технології й передового досвіду праці, а також шляхом усунення непродуктивних витрат". У 70-х роках зацікавленість цим питанням дещо послабла у зв'язку з переходом на екстенсивний (витратний) метод господарювання, при якому планування здійснювалося від досягнутого рівня без врахування ефективності використання ресурсів. Підприємства приховували свої резерви для покриття непланових витрат.

2 етап припадає на кінець 70-х, початок 80-х років і резерви інтерпретуються як потенційні можливості розвитку виробництва. Наприклад, В.С. Бялковская [4] резерви росту продуктивності праці трактує як "потенційні можливості..., що існують в промисловості та на її підприємствах на даному відрізку часу, які можуть бути використанні у найближчому майбутньому". Л.Л.Єрмолович [5] стверджує, що під резервами підвищення ефективності виробництва слід розуміти наявні потенційні можливості збільшення і ефекту за рахунок факторів, які кількісно визначенні у поточних та перспективних планах та будуть реалізовані у майбутньому періоді. Для цього періоду характерно значне збільшення обсягів виробництва порівняно із попереднім періодом та неможливість значного залучення нових матеріальних та трудових ресурсів. Тому визначальним напрямком підвищення ефективності виробництва стає перехід до нових методів управління та господарювання, використання передового досвіду й прискорення провадження науково-технічного прогресу.

3 етап - сучасний період. В умовах вільного ринку, з одного боку, у підприємств з'явилося більше самостійності та можливостей для комерційної діяльності, вони стали прагнути до задоволення потреб своїх клієнтів шляхом підвищення якості продукції і зниження цін на неї; з іншого боку виникає дефіцит фінансових ресурсів і відсутність оборотних коштів на рахунках підприємств. Тому перехід до ринкової економіки потребує від підприємств підвищення ефективності виробництва, впровадження ефективних форм господарювання і керування виробництвом, подолання безгосподарності, активізації підприємства, ініціативи.

Список літератури:

1. Бабкіна Є.Ю. Сутність резервів підприємства / Є.Ю. Бабкіна, Л.Ф. Ларікова // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля – Луганськ: СХУ ім. В. Даля, 2007. –№7 (113). – С. 6-12.
2. Сыркин-Шкловский Л.Е. Методика анализа производственных резервов машиностроительного завода / Л.Е. Сыркин-Шкловский - М.: Изд-во АН СССР, 1956. - 398с.
3. Донсков В.Е. Внутрипроизводственные резервы пищевой промышленности / В.Е. Донсков и др.-М.: Пищ. пром-сть, 1969. - 215с.
4. Бялковская В.С. Экономика машиностроительной промышленности СССР / В.С. Бялковская, М.Н. Демченко, В.Б. Косичкина. - М.: Машиностроение, 1978. - 416с.
5. Ермолович Л.Л. Анализ эффективности хозяйственной деятельности промышленных предприятий: [Справочное пособие] / Л.Л. Ермолович. - Мн.: Высш. Школа, 1979. - 272 с.